

MODELE ODPOWIEDZI I SCHEMATY OCENIANIA ARKUSZA II

Temat 1: Analiza i interpretacja wiersza Tadeusza Nowaka *Psalm o powrocie*

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 22 punkty)

	Punktacja:
1. Wstępne rozpoznanie całości,	0-1
np.:	
– wiersz o trwałych wzorcach kultury europejskiej,	
– wiersz o wspólnocie losów ludzi współczesnych i starożytnych.	
2. Rozpoznanie nadawcy,	0-2
np.:	
– „ja liryczne” (liryka bezpośrednia),	
– identyfikuje się ze zbiorowością (<i>my</i>),	
– należy do wspólnoty ludzi zakorzenionych w kulturze,	
– ma cechy mędrca, proroka.	
3. Rozpoznanie adresata,	0-2
np.:	
– wspólnota (<i>my</i>),	
– każdy członek wspólnoty z osobna (<i>ty</i>).	
Analiza ukształtowania wypowiedzi	
4. Opis sposobu mówienia,	0-3
np.:	
– monolog,	
– zdania oznajmujące, nadające wypowiedzi ton niezachwianej pewności,	
– powtórzenia słów lub pojęć, nadające tekstowi spójność,	
– użycie czasów gramatycznych podkreślające powtarzalność doświadczenia historycznego kolejnych pokoleń.	
5. Rozpoznanie gatunku:	0-2
– sugestia w tytule: psalm,	
– <i>wskazanie co mniej jednej cechy psalmu w wierszu</i>	
np.:	
• paralelizmy,	
• rytmizacja,	
• podniosły charakter wiersza.	
6. Rozpoznanie i interpretacja toposów (archetypów), odzwierciedlających uniwersalne doświadczenia egzystencjalne człowieka,	0-4
np.:	
– Odyseusz – wędrowiec,	
– Odyseusz – gospodarz,	
– cierpiąca matka skazana na utratę syna jak Matka Boska,	
– chłopcy-żołnierze składający z siebie ofiarę jak Chrystus (motyw mesjanistyczny),	
– Homer – prawzór poety.	
7. Wykorzystanie w odczytaniu utworu miejsc znaczących,	0-1
np.:	
– interpretacja tytułowego powrotu,	
– interpretacja obrazu wyciągania losów z hełmu,	
– interpretacja zakończenia (dwóch ostatnich wersów).	

8. **Wykorzystanie kontekstów,** **0-2**
 np.:
 – mitologicznego,
 – literackiego (twórczość Homera),
 – biblijnego,
 – romantycznego.
9. **Znajomość i umiejętne stosowanie terminologii teoretycznoliterackiej.** **0-1**
10. **Podsumowanie:** **0-4**
- **pełne podsumowanie** (np.: odczytanie przesłania mówiącego, że trwałe wzorce kultury europejskiej – mityczne i biblijne – realizują się wciąż na nowo w każdym losie człowieczym, uświęcając go; dostrzeżenie związku ukształtowania tekstu z jego przesłaniem), (4)
 - **częściowe podsumowanie** (np.: odczytanie przesłania mówiącego, że trwałe wzorce kultury europejskiej – mityczne i biblijne – realizują się wciąż na nowo w każdym losie człowieczym, uświęcając go), (2)
 - **próba odczytania przesłania wiersza.** (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 3 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 3
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 3 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 3
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 10 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 10
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 7
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo, frazeologia. 4

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

- V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)**
- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2
 - poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

W wypracowaniu krótszym niż około 250 słów ocenia się tylko rozwinięcie tematu; kompozycja, styl, język i zapis nie są oceniane.

Temat 2: Porównaj sposoby kreacji postaci w podanych fragmentach *Moralności pani Dulskiej* Gabrieli Zapolskiej i *Kartoteki* Tadeusza Różewicza.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 22 punkty)

Punktacja:

- 1. Wskazanie podobieństw między fragmentami,** 0-2
- np.:
- bohaterami są członkowie rodziny (rodzice i syn),
 - rodzice mają typowe pretensje do syna,
 - miejscem akcji jest pokój w mieszkaniu w mieście.

Opis sposobów kreacji postaci

Moralność pani Dulskiej

- 2. rozpoznanie konwencji realistycznej,** 0-1

- 3. wskazanie sposobów nadawania postaciom tożsamości,** 0-2

- np.:
- konkretne nazwisko,
 - wyraziste charaktery,
 - precyzyjnie określone środowisko społeczne,
 - konkretne źródła utrzymania,

- 4. wskazanie sposobów charakterystyki postaci,** 0-4

- np.:
- charakterystyka postaci poprzez przestrzeń, w jakiej się znajdują (np. umeblowanie salonu świadczące o złym guście),
 - charakterystyka postaci poprzez ubiór (np. niedbały domowy strój Dulskiej, porządny, urzędniczy strój Dulskiego itp.),
 - charakterystyka postaci poprzez to, co robią (np. zwymyślanie przez Dulską stróża za to, że zostawił nową miotłę na deszczu; milczenie Dulskiego itp.),
 - charakterystyka postaci poprzez indywidualizację ich języka (np. błędy językowe Dulskiej, ironia Zbyszka itp.),

- 5. dostrzeżenie komizmu i jego funkcji.** 0-1

Kartoteka

6. **rozpoznanie odejścia od konwencji realizmu,** 0-1
7. **wskazanie sposobów kreacji postaci Bohatera,** 0-2
- brak tożsamości,
 - *wskazanie co najmniej jednego argumentu*
- np.:
- brak imienia i nazwiska,
 - nieokreślony wiek,
 - brak wyraźnych cech charakteru,
 - brak aktywności,
 - sprzeczne informacje w wypowiedziach innych postaci i didaskaliach,
8. **charakterystyka sposobów kreacji postaci rodziców Bohatera,** 0-1
- np.:
- pozorny charakter dialogu między nimi,
9. **charakterystyka sposobów kreacji postaci Starców,** 0-3
- np.:
- nawiązanie do chóru z greckiej tragedii,
 - parodystyczny charakter postaci Starców,
 - kontrast między wzniosłością charakterystyczną dla greckiej tragedii a zachowaniem Starców (siadają na rozkładanych krzeselkach itp.),
 - kontrast między wysokim stylem greckiej tragedii a potocznym językiem Starców,
 - kontrast między sensem *Ody do młodości* a sytuacją, w której zostaje wygłoszony jej fragment,
 - autotematyzm (np. pretensje Chóru Starców o to, że Bohater nie przypomina dawnych bohaterów, świadomość Starców, że są postaciami ze sztuki teatralnej itp.),
10. **dostrzeżenie absurdalnego humoru,** 0-1
- np.:
- ironia didaskaliów,
 - dysharmonia między elementami różnych stylów (potocznego, urzędowego, gazetowego, poetyckiego itp.) w wypowiedziach postaci.
11. **Podsumowanie:** 0-4
- **pełne podsumowanie** (np. zinterpretowanie dostrzeżonych różnic we właściwych kontekstach), (4)
 - **niepełne podsumowanie** (np. zinterpretowanie dostrzeżonych różnic), (2)
 - **próba podsumowania** (np. zebranie różnic w sposobach kreacji postaci). (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 3 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 3
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 3 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 3
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 10 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 10
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 7
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo, frazeologia. 4

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

W wypracowaniu krótszym niż około 250 słów ocenia się tylko rozwinięcie tematu; kompozycja, styl, język i zapis nie są oceniane.